

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

F KLAVVE TEKNİKLERİ

DERS KİTABI

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

KLAVYE TEKNİKLERİ

DERS KİTABI

YAZARLAR

Cengizhan BAŞTÜRK

Meryem DEMİRHAN YILDIZ

Özlem ÇABUKEL

Özlem YILDIZ

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

HAZIRLAYANLAR

ALAN UZMANLARI	Cengizhan BAŞTÜRK Meryem DEMİRHAN YILDIZ Özlem ÇABUKEL Özlem YILDIZ
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	İlkay ÜÇGÜL ÖCAL
DİL UZMANI	Derya KARABACAK Murat YILDIZ
PROGRAM GELİŞTİRME UZMANI	Seçil YILDIRIM PALABIYIK
GÖRSEL TASARIM	Ahsen AYDIN Burhan ALKAN
REHBERLİK UZMANI	Zahide MERVE KÜÇÜKÇELİK

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

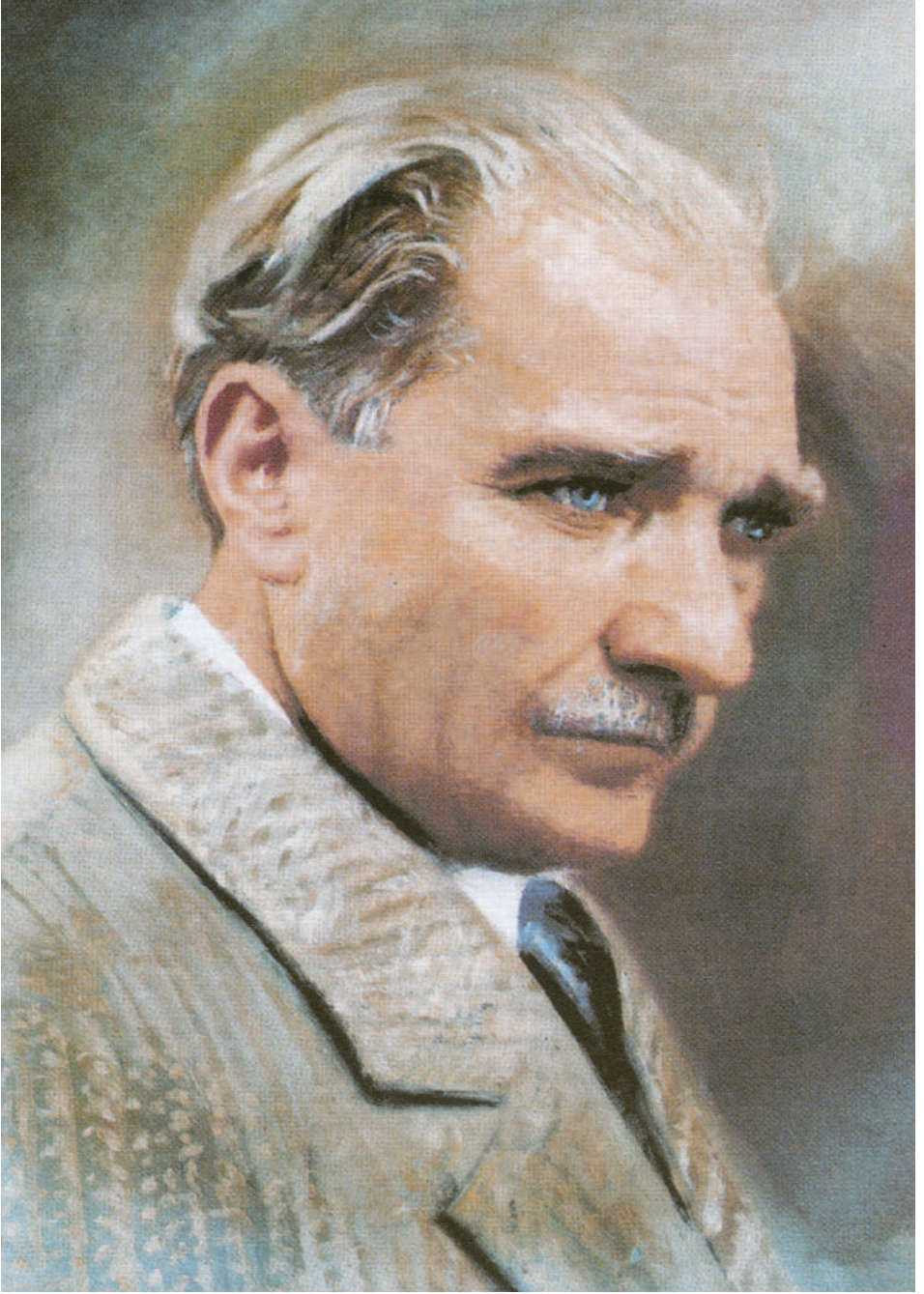
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyâsî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal ATATÜRK

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1.

ÖĞRENME
BİRİMİ

STANDART TÜRK KLAVYESİNE
(F KLAVYE) GİRİŞ

	Sayfa
KİTABIMIZI TANIYALIM.....	13
1. KLAVYEYE GİRİŞ	17
1.1. DÜNYA KLAVYE ÇEŞİTLERİ	17
1.1.1. Tuş Düzenlerine Göre Klavyeler	17
1.1.2. Latin Alfabesinin Kullanılmadığı Klavyeler	22
1.1.3. Bilgisayardan Klavye Düzeninin Değiştirilmesi	23
1.2. STANDART TÜRK KLAVYESİNİN ÖNEMİ	25
1.2.1.F Klavyenin Hikâyesi.....	26
1.2.2.Q Klavyenin Hikâyesi.....	28
1.2.3.F Klavye Kullanımının Yaygınlaşmaması	28
1.2.4.F Klavye ile Q Klavyenin Karşılaştırılması	29
1.3. STANDART TÜRK KLAVYESİNDE (F KLAVYE) TUŞLARIN YERLEŞİM DÜZENİ	31
1.3.1. Yazı Tuşları Grubu	32
1.3.2. Fonksiyon Tuşları	33
1.3.3. İmleç Kontrol Tuşları	33
1.3.4. Yön Tuşları.....	34
1.3.5. Sayı Tuşları Grubu	34
1.3.6. Sayı ve Özel Karakterler Grubu	34
1.3.7. Kilitleme Tuşları	35
1.3.8. Özel Görevli Tuşlar	35
1.4. KLAVYE YAZIMINDA OTURUŞ VE DURUŞ TEKNİKLERİ	36
1.4.1. Bedenin Duruşu	37
1.4.2. Baş ve Gözlerin Duruşu	39
1.4.3. El, Parmak ve Bileklerin Duruşu	39
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	41

2. TUŞLARIN SINIFLANDIRILMASI.....	44
2.1. PARMAKLARIN TEMEL SIRAYA YERLEŞİMİ	44
2.2. TEMEL SIRA TUŞLARININ YAZIMI	47
2.2.1. “A” ve “K” Tuşlarının Yazımı.....	48
2.2.2. “E” ve “M” Tuşlarının Yazımı	49
2.2.3. “İ” ve “L” Tuşlarının Yazımı	50
2.2.4. “U” ve “Y” Tuşlarının Yazımı.....	51
2.3. TEMEL SIRA DIŞINDAKİ TUŞLARININ YAZIMI.....	52
2.3.1. “T” Tuşunun Yazımı.....	53
2.3.2. “Ü” Tuşunun Yazımı	54
2.3.3. “Ş” Tuşunun Yazımı	55
2.3.4. Nokta Tuşunun Yazımı.....	56
2.3.5. Virgöl Tuşunun Yazımı	57
2.3.6. “I” Tuşunun Yazımı	60
2.3.7. “R” Tuşunun Yazımı.....	61
2.3.8. “O” Tuşunun Yazımı	62
2.3.9. “D” Tuşunun Yazımı.....	63
2.3.10. “S” Tuşunun Yazımı	65
2.3.11. “C” Tuşunun Yazımı.....	66
2.3.12. “Z” Tuşunun Yazımı	67
2.3.13. “Ç” Tuşunun Yazımı.....	68
2.3.14. “N” Tuşunun Yazımı	70
2.3.15. “Ğ” Tuşunun Yazımı.....	72
2.3.16. “V” Tuşunun Yazımı	74
2.3.17. “B” Tuşunun Yazımı.....	75
2.3.18. “G” Tuşunun Yazımı.....	77
2.3.19. “H” Tuşunun Yazımı	78
2.3.20. “Ö” Tuşunun Yazımı	79
2.3.21. “F” Tuşunun Yazımı	80
2.3.22. “P” Tuşunun Yazımı.....	81
2.3.23. “J” Tuşunun Yazımı	82
2.3.24. “X” Tuşunun Yazımı.....	84

	Sayfa
2.3.25. "Q" Tuşunun Yazımı	85
2.3.26. "W" Tuşunun Yazımı	86
2.4. NOKTALAMA İŞARETLERİ VE ÖZEL TUŞLAR	87
2.4.1. Noktalama İşaretleri	87
2.4.2. Özel Görevli Tuşlar ile Yazılan Tuşlar	106
2.4.3. Belge Hazırlarken Kullanılan Özel Görevli Tuşlar	108
2.5. RAKAM TUŞLARI	110
2.5.1. "0" Rakam Tuşunun Yazımı	111
2.5.2. "1" Rakam Tuşunun Yazımı	112
2.5.3. "2" Rakam Tuşunun Yazımı	113
2.5.4. "3" Rakam Tuşunun Yazımı	114
2.5.5. "4" Rakam Tuşunun Yazımı	115
2.5.6. "5" Rakam Tuşunun Yazımı	116
2.5.7. "6" Rakam Tuşunun Yazımı	117
2.5.8. "7" Rakam Tuşunun Yazımı	118
2.5.9. "8" Rakam Tuşunun Yazımı	119
2.5.10. "9" Rakam Tuşunun Yazımı	120
ÖLÇME DEĞERLENDİRME.....	122
KLAVYE TUŞLARININ GRUPLANDIRILMASI ÖĞRENME BİRİMİNİN	
(1. DÖNEM) DEĞERLENDİRME YÖNERGESİ.....	124

3. METİN ÇALIŞMALARI	128
3.1. KELİME VE CÜMLE ÇALIŞMALARI.....	129
3.1.1. Düzensiz Kelime Çalışmaları.....	129
3.1.2. Harften Kelimeye Ulaşma Çalışmaları.....	155
3.1.3. Heceden Kelimeye Ulaşma Çalışmaları.....	163
3.1.4. Kısa Metinlerle Çalışmalar	179
3.1.5. F Klavye Kullanıcısı Olmanın Önemi ve İş Hayatındaki Yararları	192
3.2. KELİME SÖZCÜK SAYIMI	193
3.3. METİNLERLE ÇALIŞMAK	196
3.3.1. Tekerleme Metinleri ile Süreli Çalışmalar	196
3.3.2. Atasözleri İle Süreli Metin Çalışmaları	208
3.3.3. Süreli Şiir Çalışmaları	215
3.3.4. Metinlerle 3 Dakikalık Çalışmalar	225
3.3.5. Uzun Metinlerle 5 Dakikalık Çalışmalar	230
3.3.6. Uzun Metinlerle 10 Dakikalık Çalışmalar	235
3.3.7. Uzun Metinlerle Süresiz Çalışmalar	247
3.3.8. Hukuki ve Adli Metinlerle Çalışmalar	258
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	269
ON PARMAK F KLAVYE KULLANIMI HIZ TAKİP ÇİZELGESİ	274
GÖRSEL KAYNAKÇA	275
KAYNAKÇA	275
ÖLÇME DEĞERLENDİRME VE ETKİNLİK CEVAP ANAHTARLARI	282

KİTABIMIZI TANIYALIM

Öğrenme birimi giriş kapağı

Öğrenme birimi adını gösterir.

Öğrenme biriminde yer alan konuları gösterir.

Öğrenme biriminde neler öğreneceğinizi gösterir.

Kazanımlar doğrultusunda hazırlanmış konularda geçen kavramları gösterir.

Sayfa numarasını gösterir.

Konuyla ilgili hazırlık çalışmalarını gösterir.

Öğrenme biriminde işlenen konuları gösterir.

Öğrenme biriminin adını gösterir.

İşlenen konuları
pekiştiren ve yeni öğrenmeleri
sağlayan etkinlikleri
gösterir.

Her öğrenme birimi
sonunda ölçme ve değerlendirme
sorularını gösterir.

Öğrencilerin
yapmaları
istenen
çalışmaları
gösterir.

Her öğrenme
biriminde yer alan
uygulama faaliyetlerini
gösterir.

Okuma çalışmalarını
gösterir.

KLAVYE TEKNİKLERİ

STANDART TÜRK KLAVYESİNE (F KLAVYE) GİRİŞ

Bağlat tuşu, bağlat menüsünün açılmasını sağlar.

Enter tuşu, yapılan işlemleri onaylamaya ve yazıda bir alt satıra geçmeye yarar. Aynı-
ca seçili dosya ve klasörleri açar.

• Etkinlik -4

Aşağıda, tuş grupları farklı renklerle gösterilen bir klavye görseli verilmiştir. Bu tuş
gruplarının adlarını renğine uygun kutucuğa yazınız.

KLAVYE TUŞ GRUPLARI

1.4. Klavye Yazımında Oturuş ve Duruş Teknikleri

İnsan, makine ve çevrenin karşılıklı etkileşimi
sonucunda tüm sistemin performansını en üst sevi-
yeye çıkarmak için yapılan tasarımları içeren disipline
ergonomi denir.

On parmak F klavye kullanıcısı bilgisayar önün-
de ergonomik oturuş ve duruş tekniklerine bağlı kal-
dığı sürece hem sağlığını koruyabilecek hem de yazı
hızında artış sağlayabilecektir. Bu bölüme doğru
oturuş ve duruş tekniklerinden bahsedilmelidir.

Görsel 1.23: Bilgisayarda doğru
oturuş ve duruş

Sıra Sizde

Ergonominin on parmak klavye teknolojisi ilişkisi konusunda aklınıza gelenleri
sırayla söyleyiniz. Fikirlerinizi arkadaşlarınıza tartışınız.

KLAVYE TEKNİKLERİ

STANDART TÜRK KLAVYESİNE (F KLAVYE) GİRİŞ

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen cümlelerin bağındaki noktali yerlere cümle doğru ise "D" yanlış ise
"Y" yazınız.

1. (.....) Ellere bakarak yazı yazmak daha hızlı yazmayı sağlayacaktır.
2. (.....) Yazı yazarken hata yapmaktan korkmadan yazılmalıdır.
3. (.....) Yazı yazarken ayaklar rahat rahat ediyorsa böyle konumlandırılmalıdır.
4. (.....) Yazı yazarken kollar kolun altına yan tarafta konularak yazıya kollar yerleştirilmeli
ve daha hızlı yazılır.
5. (.....) Ne kadar fazla kelime yazarsa beyin o kadar çok kelimeyi tanımış olur. Bu da
sonraki yazılarda kolaylık sağlar.
6. (.....) İnsan, makine ve çevrenin karşılıklı etkileşimi sonucunda tüm sistemin per-
formansını en üst seviyeye çıkarmak için yapılan tasarımları içeren disipline ergo-
nomi denir.
7. (.....) Sol el, sağ el oranında daha güçlü olduğundan en çok kullanılan sesiz harfler
sol ele gelecek şekilde sıralanmıştır.
8. (.....) Metin yazılırken bacak üstüne atılmaz.
9. (.....) Baş, sürekli ekranın sol tarafına dönük ve hafif öne eğik durumda olmalıdır.
Ayrıca ekran yüksekliği göz hizasında olmalıdır.
10. (.....) Bilekler masaya veya klavyeye temas etmeyecek şekilde havada olmalıdır.

Aşağıda verilen çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

11. Aşağıdakilerden hangisi klavye yazı tuşları grubunda yer almaz?
A) Orta sıra B) Alt sıra C) Üst sıra
D) Sayı sırası E) Boşluk çubuğu
12. Aşağıdaki klavye düzenlerinden hangisi Türkçe metinleri yazmak için daha uygundur?
A) DVORAK Klavye B) QWERTY Klavye C) AZERTY Klavye
D) F Klavye E) QWERTZ Klavye
13. Harf tuşuyla birlikte basıldığında, ilgili harfin büyük yazılaşmasını sağlayan tuş hangi-
sidir?
A) <Enter> tuşu B) <Alt> tuşu C) <Tab> tuşu
D) <End> tuşu E) <Shift> tuşu

KLAVYE TEKNİKLERİ

KLAVYE TUŞLARININ GRUPLANDIRILMASI

Uygulama Faaliyeti 2.5: Temel sıra tuşları ile çalışmalar

- Aşağıdaki uygulama satırlarını yazınız.
- Bu cümleleri yazarken yanlış yazdığınızda silme tuşunu kullanmayınız.
- Bir cümle yazdıktan sonra "Enter" tuşuyla alt satıra geçiniz.

Emel elma ile lale al	Kamile aile ile lale ekle
Kemal kalem alma kütü al	Melek kalem ile masam al
Kamile mutfak ile malatama	Emel emekle yemek yeme
Melek yufka yemek yeme	Ela ile lale kumu kütüme uyma
Kamile laleli kütü al	Yamyam elini yeme
Kamile ile Emel eklede kum ekle	Yamyam mayı ile yemek yeme

2.3. Temel Sıra Dışındaki Tuşlarının Yazımı

Bu bölüme temel sıra tuşları olan "U, İ, E, A, K, L, M, Y" tuşlarının dışındaki tuş-
ların klavyeye bakmadan yazım teknikleri anlatılmakta ve yazma çalışmaları yapılmak-
tadır.

Uygulama Faaliyetlerine Hazırlık 2.3: Temel sıra dışındaki tuşların yazımı öncesi

- Kelime işlemci programı açılır.
- Yazı tipi Calibri, yazı boyutu 12 yapılır.
- Doğru oturuş ve duruş sağlanır.
- Kitap klavyenin sağına konumlandırılır ve yazı yazarken gözler kitaptan ayrılmaz.
- Parmaklara bakmadan eller temel sıraya yerleştirilir.
- Sağ ve sol baş parmaklar boşluk çubuğuna yerleştirilir.
- Boşluk çubuğuna baş parmaklar basılır.
- Ellere ve ekrana bakmadan yazma işlemi gerçekleştirilir.

KLAVYE TEKNİKLERİ

KLAVYE TUŞLARININ GRUPLANDIRILMASI

Uygulama Faaliyeti 2.44: Sonu İşaretti Tuşu ile Cümle Çalışması

- Aşağıdaki uygulama satırlarını yazınız.
- Bu cümleleri yazarken yanlış yazdığınızda silme tuşunu kullanmayınız.
- Bir cümle yazdıktan sonra "Enter" tuşuyla alt satıra geçiniz.

Ne zaman tökenek bu yolları arabacı?
Gök yakından mı bu sesler, göz usaklardan mı?
Atatürk hangi tarihte doğdu?
Akşam yemeğe gelecek misin?
Türk edebiyatının ilk yazılı belgesi nedir?
Bu havada dışarı mı çılder?
Seni hiç sevmem olur muyum?

OKUMA ZAMANI

BÜYÜK ADAM ÖLÜNCE

Sene 1938, 10 Kasım...
İstanbul Üniversitesi'nde saat dokuz
büyük meşhur meşhur haberi duyuldu. Bir Al-
man profesör vardı, hukuk fakültesinde, o
da duyup, şapını derse girsin mi, girmesin mi
bir türlü karar veremez. O sırada aklına rektör
müracaat etmek gelir. Kalkar, yanına gider. Aralarında şu konuşma geçer:
- Efendim, tereddüt ediyorum. Acaba ne yapmam?
Rektör cevap verir:
- Sizde böyle büyük bir adam ölünce ne yaparlarsa, onu yapın.
İşte o zaman Alman profesör kollarını iki yana sallıktarak:
- Bide bu kadar "büyük bir adam" olmadı ki... der.

Hilmi YÜCEBAŞ, Atatürk'ün Hükümetleri - Fakirler, Hacılar

Öğrencilerden istenen araştırma çalışmalarını gösterir.

Temel sıra tuşlarının yazımını gösterir.

Uygulama faaliyetlerini gösterir.

Konuyla ilgili görseli ve görsel numarasını gösterir.

Konu ile ilgili uyulması gereken kuralları gösterir.

Her öğrenme biriminde uygulama faaliyetlerine hazırlık çalışmalarını gösterir.

3. öğrenme biriminde yer alan uygulama faaliyetlerini yönergelerini gösterir.

1. ÖĞRENME BİRİMİ

STANDART TÜRK KLAVYESİNE (F KLAVYE) GİRİŞ

KONULAR

1. Dünya Klavye Çeşitleri ve Türk Klavyesi
2. Standart Türk Klavyesinin Önemi
3. Standart Türk Klavyesinde (F klavye) Tuşların Yerleşim Düzeni
4. Klavye Kullanımında Oturuş ve Duruş Teknikleri

TEMEL KAVRAMLAR

- F Klavye
- Q Klavye
- Klavye Düzeni
- Ergonomi
- Orta Sıra
- Alt Sıra
- Üst Sıra

Bu öğrenme biriminde,

- Dünya klavye çeşitlerini,
- Standart Türk klavyesinin önemini,
- Standart Türk klavyesi tuşlarının yerleşim düzenini,
- Klavye kullanımında oturuş ve duruşun nasıl olacağını öğreneceksiniz.

Hazırlık Çalışmaları

1. Dünyada ve Türkiye’de kullanılan klavye çeşitlerinden hangilerini biliyorsunuz?
2. Dr. İhsan Sıtkı Yener ismini daha önce duymuş muydunuz?
3. Ergonomi sözcüğü size neleri çağırıştırıyor?

1. KLAVYEYE GİRİŞ**1.1. Dünya Klavye Çeşitleri**

Dünya çapında kullanılan klavyeler farklı şekillerde gruplandırılmaktadır. Ancak en yaygın yöntem, tuş düzenlerine göre yapılan gruplandırmadır. Bu bölümde tuş düzenlerine göre klavye çeşitleri hakkında bilgi verilmektedir.

1.1.1. Tuş Düzenlerine Göre Klavyeler

Tuş düzenlerine göre gruplandırılan klavyeler, tuşların klavye üzerindeki yerleşim yerlerine göre adlandırılmaktadır. Farklı dillere özgü beş farklı klavye bulunmaktadır. Bu klavyelerin ortak özelliği Latin harflerine dilin özelliğine göre eklenen harf tuşlarının bulunmasıdır. Bu gruba giren klavyeler; Qwerty (kuverti), Qwertz (kuvertz), Azerty (azerti), Dvorak (divorak) ve F klavyedir. Bu bölümde bu klavye çeşitlerinin özelliklerinden bahsedilmektedir.

Merhaba arkadaşlar,
bu kitapta benim görevim
sizlere zaman zaman minik bilgiler
vermek ve uyarılarda bulunmaktır.

1.1.1.1. Qwerty (Q) Klavye

Qwerty klavye, günümüzde anılan ismiyle Q klavye (görsel 1.1), ismini klavyenin en üst sırasının en solunda bulunan ilk altı harf tuşundan almaktadır. Q klavye, her ne kadar dünya çapında bir klavye türü olarak bilinse de temeli bir daktilo makinesine dayanmaktadır. Bu daktilo makinesi İngiliz alfabesi esas alınarak düzenlenmiş ve İngiliz mühendisler tarafından tasarlanmıştır.

Görsel 1.1: Qwerty (Q) klavye

1.1.1.2. Qwertz Klavye

Qwertz klavye (görsel 1.2) de Qwerty klavye gibi ismini klavyenin üst sırasının en solunda bulunan ilk altı harf tuşundan almaktadır. Bu klavye, merkez Avrupa'da ve büyük oranda Almanya'da kullanılmaktadır. Qwerty düzeni ile arasındaki en temel farklar "Y" ve "Z" tuşlarının birbirleriyle yer değiştirmesi ve aksan karakterlerinin, bazı özel işaretlerin yerini almasıdır.

Görsel 1.2: Qwertz klavye

1.1.1.3. Azerty Klavye

Fransızca için geliştirilmiş klavye düzenidir. Azerty klavyede tuş dizilimi “Tab” tuşundan sonra “A, Z, E, R, T, Y” harfleriyle devam ettiği için bu adı almıştır. Çoğunlukla Fransa’da kullanılan bu klavye düzeni, 1976 yılında Fransız Ulusal Standart Kuruluşu tarafından Qwerty klavyeye bir alternatif olarak oluşturulmuştur. Bu klavyenin önemli özelliklerinden birisi de Fransızcada kullanılan harfleri içermesidir. Azerty (görsel 1.3) klavyede üst sıradaki sayı tuşlarını kullanmak için “Shift” tuşunu kullanmak gereklidir.

Görsel 1.3: Azerty klavye

1.1.1.4. Dvorak Klavye

Dvorak klavye, 1936 yılında Washington (Vaşington) Üniversitesinde istatistik profesörü olan August Dvorak (Ogist Dıvorak) tarafından İngilizce için geliştirilmiş bir klavye düzenidir. Dvorak, bu klavye düzeniyle parmaklara daha eşit dağılımın olduğu bir şekilde klavyedeki harfleri yeniden düzenlemiştir. Ortak kullanılan harflerin klavyenin orta sırasına yerleştirilmesiyle klavyenin daha etkin kullanılması sağlanmıştır. Dvorak klavye (görsel 1.4) düzeni Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü tarafından kabul edilmesine rağmen Qwerty klavyeye olan talebin fazla olması nedeniyle yaygın olarak kullanılmamaktadır.

Görsel 1.4: Dvorak klavye

1.1.1.5. F Klavye

F klavye (görsel 1.5), Türkçenin ses özelliklerine ve on parmak tekniğine uygun, standart bir Türk klavyesidir. Ülkemizde dilimize uygun bir klavye geliştirilmesi için 1946 yılında resmi makamlara başvurularak onay alınmıştır. Onay alındıktan sonra yabancı uzmanların da bulunduğu bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyon tarafından yapılan uzun çalışmalar sonucunda Türkçeye uygun bir klavye düzeni olan F klavye geliştirilmiş ve bu klavye ilgili kurumlar tarafından “Standart Türk Klavyesi” olarak kabul edilmiştir.

Görsel 1.5: F klavye

Merhaba F klavyenin
mucidinin Dr. İhsan Sıtkı YENER olduğunu
biliyor musunuz?

Etkinlik - 1

Aşağıdaki görsellerde verilen klavye çeşitlerinin yanlarına adlarını ve hangi diller temel alınarak geliştirildiklerini yazınız.

Klavyenin Adı:

Temel Alınan Dil :

Klavyenin Adı:

Temel Alınan Dil :

Klavyenin Adı:

Temel Alınan Dil :

Klavyenin Adı:

Temel Alınan Dil :

Klavyenin Adı:

Temel Alınan Dil :

1.1.2. Latin Alfabetesinin Kullanılmadığı Klavyeler

Dünya üzerinde kesin sayısı bilinmemekle beraber birçok dil bulunmaktadır. Bu dilleri kullanan milletler kendi dillerinin ses özelliklerine göre alfabeler geliştirmişlerdir. Geliştirilen alfabeler daha sonraki dönemlerde yazı makineleri için kullanılan klavyelere aktarılmıştır. Latin alfabesinin esas alınmadığı bu klavyeler birçok ülkede kullanılmaktadır. Latin alfabesi kullanmayan Yunanistan, Rusya, Çin, Japonya, Güney Kore, Suudi Arabistan vb. ülkelerde kullanılan klavyede bulunan tuş düzeni tamamen farklıdır. Bu klavyelerden bazıları aşağıdaki görsellerde verilmiştir.

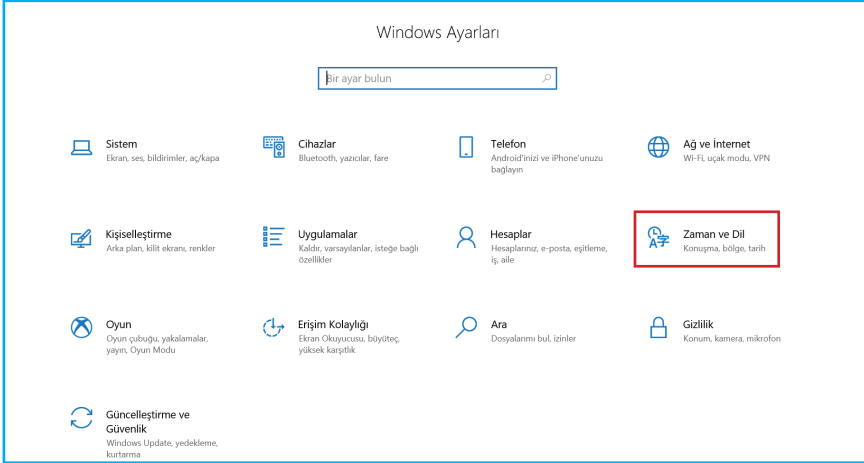
Sıra Sizde

- Siz bir klavye tasarlayacak olsaydınız nelere dikkat ederdiniz?
- Tasarladığınız klavyeyi nasıl adlandırırdınız?

1.1.3. Bilgisayardan Klavye Düzeninin Değiştirilmesi

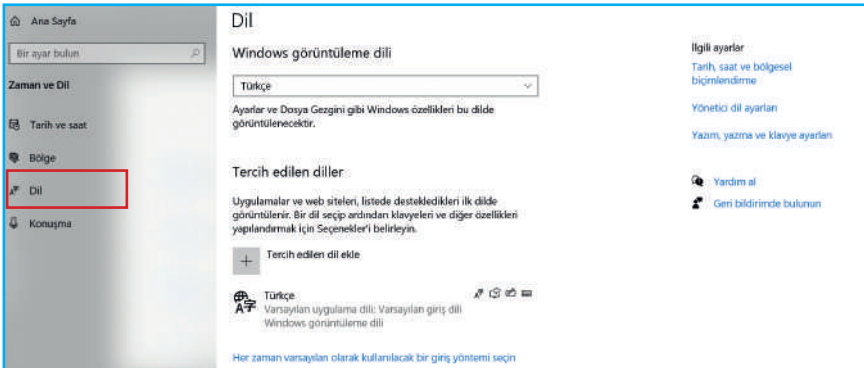
Bilgisayarda mevcut klavye alfabesinin değiştirilme basamakları aşağıda verilmiştir.

1. Bilgisayarda başlat düğmesine basılır.
2. Başlat menüsünden “Ayarlar” komutu seçilir. Windows ayarları penceresinden “Zaman ve Dil” ayarları seçilir.

Görsel 1.9: Windows ayarları penceresi

3. “Zaman ve Dil” ayarlar penceresinden “Dil” komutu seçilmiştir.

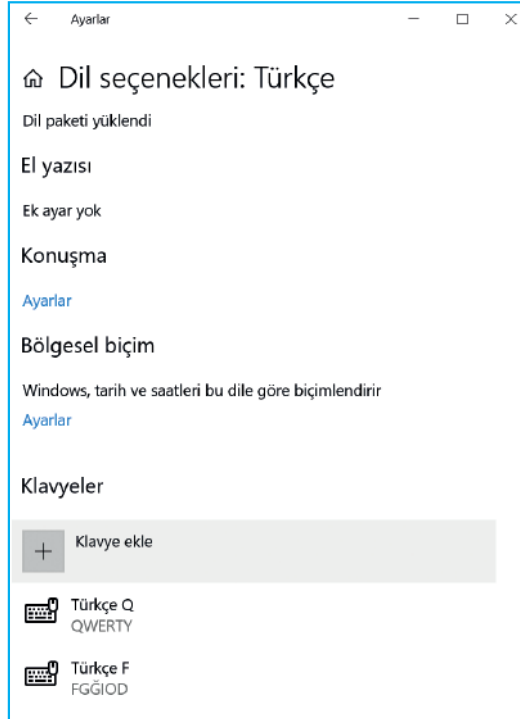
Görsel 1.10: Zaman ve dil ayarı penceresi

4. “Dil” komutundan “Seçenekler” düğmesine tıklanır.

Görsel 1.11: Dil ayarları penceresi

5. Açılan pencereden “Seçenekler” düğmesine basarak değiştirilmek istenen klavye düzeni eklenir.

Görsel 1.12: Dil seçenekleri ayarları penceresi

6. “Klavye ekle” ye basıldığında eklenilebilecek dillerin listesi ekrana gelecektir. Buradan istenilen dil seçilebilir. Klavyede mevcut olan diller arasında geçiş “Ctrl+Shift” kısayol bileşenine basarak da sağlanabilir. Bu kısayol bileşenine her basıldığında klavyeye ekli olan diller arasında geçiş yapılabilir.

Etkinlik - 2

Bilgisayardan klavye düzeninin değiştirilmesi aşamalarını noktalı yerlere yazınız.

1. Aşama:

2. Aşama:

3. Aşama:

4. Aşama:

5. Aşama:

1.2. Standart Türk Klavyesinin Önemi

1980’lerde Türkiye’deki ilk kişisel bilgisayarların, İngilizce Q klavye ile ithal edilmesiyle ülkemize giren Q klavye, bugün Türkiye’nin en yaygın klavye düzenidir. Ancak Q klavyenin Türkçe kelimelerde kullanılan harflerin kullanım sıklığına uygun olmaması nedeniyle Türkiye’de klavyeye bakmadan yazabilen kullanıcıların oranı düşüktür. Bu oran Türkiye’de %4 iken ABD ve Avrupa’da %85’tir. Günümüzde yaygın olarak kullanılan Q klavye yerine, F klavye kullanımının yaygınlaştırılması ile klavyeye bakmadan hızlı şekilde yazabilenlerin sayısı artacaktır. F klavye Türk dilinin özelliklerine uygun olarak tasarlandığı için önemlidir. Ancak önemini daha iyi anlamak için F klavye ve Q klavyenin ortaya çıkış süreçlerini bilmek gerekir. Bu bölümde bu süreçler anlatılmaktadır.

1.2.1. F Klavyenin Hikâyesi

**Türkiye’de F Klavyeyi ve Türk Stenosunu Hazırlayan
Dr. İhsan Sıtkı Yener (1925-2016)**

Türk F klavyesinin ve Türk stenosunun yürürlüğe girmesini sağlayan, daktiloda dünya şampiyonlukları kazandıran, uluslararası birçok ödülün sahibi, Uluslararası Bilgi İşlem ve İletişim Federasyonu başkanlığını ve daha sonra da bu federasyonun (Intersteno) onursal başkanlığını üstlenen Dr. İhsan S. Yener 1925 yılında Afyonkarahisar’da doğmuştur.

1942 yılında İzmir Ticaret Lisesini bitiren Yener, 1946’da İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulundan mezun olmuştur. 1957 yılında ABD-New York Üniversitesinde ölçme ve değerlendirme konusunda master; 1958 yılında da aynı üniversitenin Business Education (biznis ecukeyşin) bölümünde eğitim metotları araştırma geliştirme konusunda doktora yapmıştır. Dr. Yener, 1946-1977 yılları arasında İstanbul Sultanahmet Ticaret Lisesinde daktilografi, stenografi ve meslek dersleri öğretmenliği yapmış ve buradan 1977 yılında emekli olmuştur. İstanbul’daki diğer ticaret liselerinde ve İstanbul Üniversitesi Hukuk ve İktisat Fakültelerinde de dersler vermiştir. Şampiyon Daktilo ve Sekreterlik Kurslarını kurmuş ve yönetmiştir.

Türkçeye uygun ulusal bir klavye için 1930’lu yıllarda çalışmalara başlandığı görülmektedir. Değişik harf dizinlerinden oluşan yabancı klavyelerin verdiği sıkıntıların giderilmesi için yapılan Türk klavyesi çalışmalarından en önemlisi Dr. İhsan Sıtkı Yener tarafından yapılmıştır. Dr. Yener’in 1950’lere doğru başlattığı çalışmalar (on parmak yöntemi ile Türkçe için ideal klavye) Bakanlıklararası Standardizasyon Komitesi tarafından 1955’te kabul edilerek sonuçlanmıştır.

F klavyenin mucidinin özgeçmişini okuyunca F klavyenin rastgele bir çalışma olmadığı; uzun, yorucu bilimsel araştırmalar ve çalışmalar sonrasında oluşturulduğu daha iyi anlaşılmaktadır.

F klavye,

Türk dilinin fonetik özelliğine dayanarak “sık kullanılan harflerin, işlek parmaklara denk getirilmesi” yoluyla oluşturulmuş **millî klavyemizdir.**

F klavye serüveninin başlangıcında Türkçede kullanılmakta olan tüm kelimelerin istatistiği TDK'nin kılavuzundan yararlanarak çıkartılmıştır. Türkçede kullanılan kelimelerden seçilen yaklaşık 30.000 kelime içinde hangi harften kaç adet bulunduğu tespit edildikten sonra, parmakların fiziksel güçleri ve hareket özellikleri de esas alınarak harfler yerleştirilmiştir. Ölçü alınan yaklaşık 30.000 Türkçe kelime incelendiğinde, a harfi 26.323, e harfi 16.308, k harfi 13.384, m harfi 11.263, ı harfi 10.496, t harfi 9.669 ve r harfinin 8.698 kez geçtiği tespit edilmiştir. Bunlar Türkçede en çok kullanılan harflerdir. Bu oran göz önünde bulundurularak söz konusu harflerin, F klavyede en uygun yerlere yerleştirilerek on parmak tekniğine uygun olabilmesi için ellerin kullanım yüzdesi de hesaplanmıştır. Yapılan klavyede sol el %49, sağ el %51 oranında kullanılacak şekilde harfler yerleştirilmiştir. Türkçenin fonetik özelliğine uygunluk açısından sesli harfler sol elde, sessiz harfler sağ elde olmak üzere bir klavye geliştirmiştir. Bu klavye 20 Ekim 1955 yılında "Standart Türkçe Klavye" olarak kabul edilmiştir. Türkiye'de o dönemde kullanılmakta olan 40.000 civarı yazı makinesi, olduğu gibi bırakılmıştır. Ancak gümrük kanunlarına eklenen madde ile klavye ithalâtının F klavyeye uygunluğu şartı konulmuştur. 1974 yılında Türk Standartları Enstitüsü tarafından da F klavye, zorunlu standart klavye olarak kabul edilmiştir. 10 Aralık 2013 tarihli 28847 sayılı Resmî Gazete'de F klavyenin yaygınlaştırılması için tüm kamu kurum ve kuruluşlarında 2017'ye kadar kademe- li olarak geçişin yapılmasına dair bir genelge yayımlanmıştır.

Görsel 1.13: Sağ ve sol parmakların kullanım oranları tablosu

1.2.2. Q Klavyenin Hikâyesi

Dünya genelinde klavye ilk defa daktilo makinesi ile kullanılmaya başlanmıştır. 1714 yılında Henry Mill (Henri Mil) tarafından yazı makinesi icat edilmiştir. Daha sonraki yıllarda bu makineyi geliştirmek amaçlı çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda farklı tasarımlar uygulanmıştır. Bu tasarımlar arasında ilk modern daktilo patenti 1868 yılında alınmıştır. Bu dönemde klavye öğretimi için altı parmak ve sekiz parmak metodu kullanıma sunulmuştur. İlk düzenli klavye, İngiliz alfabesindeki harflerin kullanım sıklığına göre oluşturulan diyagramlar ile hazırlanmıştır. Christopher Latham Sholes (Kırıştırır Latham Şolz), 1873 yılında ilk mekanik daktilo için tasarladığı bu klavyeye Qwerty klavye adını vermiştir. Sholes, icat ettiği yazı makinesinin mekanik harf kollarından herhangi ikisinin aynı anda kâğıda doğru havalandığında sıkışmaya neden olduklarını fark etmiştir. Dönemin şartları itibarıyla yazı makinelerinin çok değerli olmalarını göz önünde bulundurarak kullanıcının yazım hızını yavaşlatmak üzere harflerin yerlerini alabildiğine karıştırmıştır. En çok kullanılan harfleri elin en zor ulaşabileceği yerlere yerleştirmeyi uygun görmüş ve Q klavye adını verdiğimiz harf dizilimini ortaya çıkarmıştır. Döneminin ihtiyacını karşılayan yazı makineleri, teknolojinin gelişmesiyle yerini bilgisayarlara bırakmıştır; ancak on parmak yazmayı daha önceden öğrenenlerin işini zorlaştırmamak için Q klavye dizgesine devam edilmiştir.

1878 yılında E.Remington (Remington) ve Sons (Sanz) firması tarafından daktilo klavyelerine “Shift” tuşunun eklenmesiyle on parmak yazım metoduna uygun hâle gelmiştir. Daktilo klavyeleri ile stenograflara Elizabeth Margaret Vater Longley (Elizabeth Margirıt Voter Longli) tarafından ilk defa on parmak klavye eğitimi verilmeye başlanmıştır. Qwerty klavye, 1971 yılında Amerikan Ulusal Standartları Enstitüsü (ANSI) tarafından yazı makineleri arasında standart klavye olarak tescil edilmiştir.

Sıra Sizde

Sizce F klavye kullanımı neden yaygınlaştırılmalıdır? Gerekçelerini açıklayınız.

1.2.3. F Klavye Kullanımının Yaygınlaşmaması

Ülkemizde F klavye ve on parmak kullanımının yaygınlaşmamasının en önemli sebebi, bilgisayarlarda Türkçenin ses özelliklerine ve Türk standardına uymayan klavyelerin sorumsuzca yayılmasıdır. Bunun da temel nedeni kuralların uygulanmaması ve bilinçsizliktir.

Resmi makamlar tarafından standart Türk klavyesi olarak kabul edilen F klavye, daha sonra ülkeye bilgisayar ithalâtının başlamasıyla sadece mekanik, elektrikli ve elektronik daktilolar için değil bilgisayarlar için de tescil edilmiş bulunmaktadır. Fakat bu hükümlerin bilgisayar klavyeleri için de uygulanması genellikle ihmal edilmektedir.

Üretici firmalar, dil ayrıcalıklarını göz önüne alarak istenen her türde klavye ile donanım ve yazılımlar üretilip satmaktadırlar; yeter ki ithalâtçı, yerli üretici ve kullanıcı, klavye konusunda bilinçli olsun ve kendi dilinin klavyesini istesin.

1.2.4. F klavye ile Q Klavyenin Karşılaştırılması

Standart Türk klavyesi F klavye, Dr. İhsan Sıtkı Yener'in bilimsel çalışması ile dilimizin ve Türk alfabesinin özelliklerine göre ergonomik olarak tasarlanmış ve ülkemizde ilk olarak daktilo ile kullanılmıştır.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra yenilenen Dünya Şampiyonaları Yönetmelikleri ile 1955'ten başlayarak her iki yılda bir yapılmakta olan şampiyonalara Türk yarışmacılar katılmaktadır. Paris'te 1965'te düzenlenen şampiyonada ilk şampiyonluk kazanılmıştır. O tarihten bu yana yapılan yarışmalarda Türk yarışmacılar 70 şampiyonluk kazanmışlardır. İkinci sıradaki Almanların 48, Çeklerin ise 25 şampiyonlukları bulunmaktadır. Yarışmalara Q klavye ile katılan Amerikalıların ve İngilizlerin ise henüz şampiyonlukları bulunmamaktadır. 2014 yılında da Dünya İnternet Klavye Şampiyonası'nda Türk ekibi, 5 birincilik, 4 ikincilik ve 2 üçüncülük alarak takım sıralamasında dünya şampiyonluğunu kazanmıştır. 2019 sonuna kadar 37'si rekorlu olmak üzere 97 kez dünya şampiyonluğu kazanılmıştır.

On parmak F klavye kullanımı,
zihinsel işlem ve becerileri
güçlendirmektedir.

F klavyeyi on parmak kullanan bir kişi, anlayarak yazabilir; yazarken düşünebilir. Anlayarak veya düşünerek yazma yönteminde işlerini daha doğru yapabilir; hatalarını azaltabilir, daha verimli ve mükemmel yazılar hazırlayabilir. Kalem yerine bilgisayarla yazanlar, gözleriyle harf ve işaretleri aramayıp yazacağı metni ya da ekranı izleyebilir. Böylece konsantrasyonu bozulmaz, daha verimli çalışır. Türkçe metinleri yazarken hız, verimlilik, dikkat, zamanı iyi kullanma, az yorulma, el ve beyin uyumu gibi yararlar sağlayan F klavye kullanımı, taşıdığı bu özelliklerle dilimize Q klavyeden daha uygundur. Q klavye tuşlarının yerleşim düzeni Türkçe harf kullanımına uygun değildir. Bu özelliği on parmak kullanımında hızı düşürmektedir.

Uzun bilimsel çalışmalar sonucu ortaya konulan standart Türk klavyesi (F klavye) ergonomik açıdan şu üstün özelliklere sahiptir:

1. Yoğunluk: Parmaklar, üst sıraya göre alt sıraya daha rahat ulaştığından, yoğunluğu çok olan harfler temel sıra, üst sıra ve alt sıra biçiminde dizilmiştir. Türkçe sözcük yazımındaki bir sesli, bir sessiz bağlantısı göz önünde tutularak her iki elin parmaklarının birbiri arkasınca kullanılması fırsatını vermek için bütün sesliler bir elde toplanmıştır. Az geçen sessizler de sol elle kullanılacak şekilde konumlandırılmıştır.

2. Güç: F klavyede harfler, sol el %49, sağ el %51 oranında kullanılacak şekilde yerleştirilmiştir. Sağ el, sol ele oranla daha güçlü olduğundan en çok kullanılan sessiz harfler sağ ele gelecek şekilde sıralanmıştır. İşaret parmağı, serçe parmağa göre daha güçlü olduğundan sık kullanılan harfler işaret parmağından serçe parmağa doğru sıralanmıştır.

3. Ağırılık: Parmaklara düşen yük oranları, parmakların fiziki güçleri ve hareket yetenekleri göz önünde tutularak düzenlenmiştir.

4. Verimlilik: Yapılan bir araştırmaya göre F klavye ve Q klavyeyi on parmak kullanan kullanıcılara aynı İngilizce metin verildiğinde, Q klavye kullanıcısı dakikada 32-35 sözcük yazarken F klavye kullanıcısının 72 sözcük yazdığı görülmüştür. Bu da göstermektedir ki F klavyedeki verim artışı Q klavyeye göre %60'tır. Bu da F klavyenin sadece Türkçe klavye olduğu için değil, bilimsel bir klavye olduğu için tercih edilmesi gerçeğini ortaya koymaktadır. Türk dilinin fonetik özelliğine dayanarak on parmakla yazma yöntemi için çok verimli bir standart Türk klavyesi var olduğu hâlde, Q klavye kullanımının tercih edilmesi bilgisayar kullanımındaki verimsizliğin en büyük etkenidir.

5. Hız: Yapılan benzetimlere (simülasyon) göre F klavyede yazı yazmak Q klavyede yazmaktan %11 daha kısa sürmektedir. F klavye, Türkçe için özel olarak geliştirilmiş bir klavye olduğundan Türkçe bir metni yazmak, metni Q klavyede yazmaktan daha kısa bir zamanda gerçekleşmektedir.

Etkinlik - 3

Aşağıdaki tabloda klavye kullanımıyla ilgili bazı özellikler verilmiştir. F ve Q klavyelerini bu özelliklere sahip olma veya olmamaları yönünden karşılaştırınız. Bu özellikler ile klavye türünün kesiştiği kutucuğa, sahip olma durumunu + işaretiyle, sahip olmama durumunu - işaretiyle belirtiniz.

Klavye Özellikleri	Bilimsel Çalışmalarla Ortaya Çıkması	Kullanılma Hızı	Konsantrasyon	Harf Diziliminin Parmakların Güçlerine Göre Yapılmış Olması	Yoruculuk	El ve Beyin Uyumu	Verimlilik	Yaygın Olarak Kullanma
Klavye Türleri								
F KLAVYE								
Q KLAVYE								

1.3. Standart Türk Klavyesinde (F Klavye) Tuşların Yerleşim Düzeni

Klavyede yer alan tuşlar yazı yazmak, sayısal ifadeleri belirtmek vb. farklı işlevlere sahiptir. Bu bölümde, klavyedeki tuşların işlevlerine göre gruplandırılması ve görevleri anlatılmaktadır.

KLAVYE TUŞ GRUPLARI

SAYI VE ÖZEL KARAKTERLER

FONKSİYON TUŞLARI

KİLİTLEME TUŞLARI

SAYI TUŞLARI GRUBU

İMLEÇ KONTROL TUŞLARI

ÖZEL GÖREVLİ TUŞLAR

YAZI TUŞLARI GRUBU

YÖN TUŞLARI GRUBU

Görsel 1.14: F klavye tuş grupları

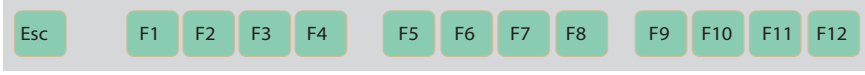
1.3.1. Yazı Tuşları Grubu

Yazı yazmak için gereken harflerin ve boşluk tuşunun olduğu gruptur. İçinde temel sıra tuşlarının da bulunduğu “U, İ, E, A, Ü, T, K, M, L, Y, Ş, X” tuşlarının yer aldığı sıraya **orta sıra**; “F, G, Ğ, İ, O, D, R, N, H, P, Q, W” tuşlarının yer aldığı sıraya **üst sıra**; “J, Ö, V, C, Ç, Z, S, B” tuşlarının yer aldığı sıraya da **alt sıra** denir. Alttaki uzun çubuğa da **aralık çubuğu** denir. Aralık çubuğunun görevi kelimeler arasındaki boşluğu vermektir. Sağ ve sol başparmakla basılır.

Görsel 1.15: Yazı tuşları grubu

1.3.2. Fonksiyon Tuşları

Görsel 1.16: Fonksiyon tuşları

Esc tuşu, verilen komutları iptal eder, bazen de programlardan çıkışta kullanılır.

F1 tuşu, yardım penceresini açar.

F2 tuşu, dosya ve klasörlerin isimlerini değiştirmekte kullanılır. Bilgisayar açılışında genellikle BIOS menüsünü açar.

F3 tuşu, arama penceresini açar.

F4 tuşu, adres çubuğu menüsünü açar.

F5 tuşu, dosya veya klasörün içeriğini yeniler.

F6 tuşu, aktif pencerenin bölümleri arasında gezinmeye ve yazıda imleci sağa doğru (8 karakter) hızlı bir şekilde kaydırmaya yarar. Tüm internet tarayıcılarında imleci adres çubuğuna taşır.

F7 tuşu, bilgisayar programlarında genellikle (imlâ) yazım kuralları kontrolünü gerçekleştirir. Shift+F7 bileşeni, seçili olan yazı üzerinde sözlük taramasını gerçekleştirir.

F8 tuşu, bilgisayar açılış menüsünü açmak için kullanılır. Örneğin güvenlik modunda başlatmak için bilgisayar açılırken bu tuşa tıklanarak menü açılır ve daha sonra güvenli mod seçilir.

F9 tuşu, seçim alanlarını güncelleştirir.

F10 tuşu, çalışan programın menü çubuğunu etkinleştirir.

F11 tuşu, tüm internet tarayıcılarında tam ekran modunu açar.

F12 tuşu, kelime işlemci programında “Farklı Kaydet” penceresini açar.

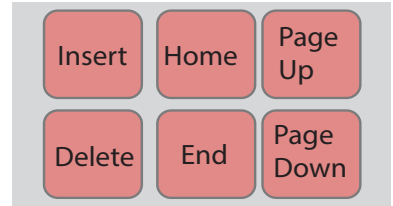
1.3.3. İmleç Kontrol Tuşları

Insert (insört) tuşu, yazılan karakter imlecin sağındaki karakteri siler ve onun yerine geçer.

Home (hom) tuşu, genellikle kelime işlemci programlarında kullanılır. İmleç hangi satırda ise imleci o satırın başına götürür.

End tuşu, genellikle kelime işlemci programlarında kullanılır. İmleç hangi satırda ise imleci o satırın sonuna götürür.

Delete (delet) tuşu, silme tuşudur. İmlecin sağındaki harfleri silmek için kullanılır. Seçili bir metni silmek için de bu tuş kullanılır.

Görsel 1.17: İmleç kontrol tuşları

Page up (peyc ap) tuşu, sayfa geçişlerinde kullanılır ve bir önceki sayfaya geçmeyi sağlar.

Page down (peyc daun) tuşu, sayfa geçişlerinde kullanılır ve bir sonraki sayfaya geçilmesini sağlar.

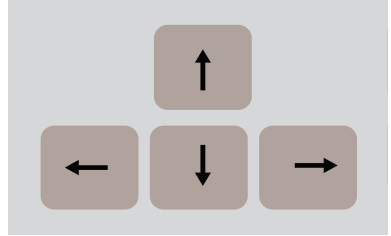
1.3.4. Yön Tuşları

Aşağı ok, imleci alt satıra taşır.

Yukarı ok, imleci üst satıra taşır.

Sağa ok, imleci bir karakter sağa taşır.

Sola ok, imleci bir karakter sola taşır.

Görsel 1.18: Yön tuşları

1.3.5. Sayı Tuşları Grubu

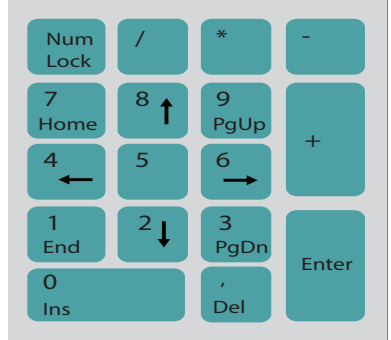
Sayı tuşları, rakam yazmak için kullanılır.

Matematiksel işlemlerde; toplama (+), çıkarma (-), çarpma (*), bölme (/) için kullanılır.

Num Lock tuşu, sayısal tuşları aktif hâle getirip bu kısımda yer alan sayıların kullanılmasını sağlar.

Enter tuşu, yapılan işlemi onaylamaya yarar. Yazıda bir alt satıra geçmeye yarar. Ayrıca seçili dosya ve klasörleri açar.

Shift ile birlikte 4, 2, 6 ve 8 tuşlarına basılırsa yön tuşlarının görevini yerine getirir.

Görsel 1.19: Sayı tuşları

1.3.6. Sayı ve Özel Karakterler Grubu

Görsel 1.20: Sayı ve özel karakterler

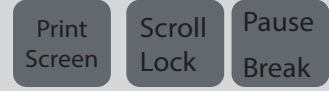
Bu gruptaki sayılar, klavyeye bakmadan on parmak yazarken metin içindeki sayıları yazmak için kullanılır. Ayrıca "Shift" tuşuna basılı tutarak bu sayılara basılırsa bu sayıların üstünde yer alan özel karakterlerin, imlecin bulunduğu yere eklenmesi sağlanır. Bu sayıların yanındaki özel karakterleri eklemek için "Alt Gr" tuşu ile sayıya basılır.

1.3.7. Kilitleme Tuşları

Scroll Lock (sukrul lak) tuşu, imleci kilitler. Çok sayfalı dokümanlarda kalınan yerin kaybedilmemesini sağlar.

Pause Break (pauz breyk) tuşu, bilgisayarın yaptığı işlemleri dondurur. Herhangi bir tuşa basıldığında işlem devam eder.

Print Screen (pirint skrin) tuşu, ekranda görülen her şeyin yazdırılmasını sağlar. Ekranı resim olarak hafızaya kopyalar.

Görsel 1.21: Kilitleme tuşları

1.3.8. Özel Görevli Tuşlar

Görsel 1.22: Özel görevli tuşlar

Tab tuşu, aktif pencerenin bölümleri arasında geçişi sağlar ve kelime işlemci programında imleci sağa doğru hızlı bir şekilde kaydırmaya yarar.

Caps Lock (keps lak) tuşu, sürekli büyük veya küçük harf yazmakta kullanılır. Tuşa basıldığında gösterge ışığı yanar ve tüm yazılan karakterleri büyük harfe dönüştürür.

Shift tuşu, tek başına bir görevi yoktur, başka tuşlarla birlikte kullanılır. Yazıda “Shift” tuşuna basılı tutarken hangi harfe basılırsa o harf büyük yazılır. Kelimenin yalnızca ilk harfi büyük yazılacaksa “Caps Lock” yerine bu tuş kullanılır. Ayrıca birden çok karakter içeren tuşlarda sol üstteki karakterin yazılmasını sağlar.

Ctrl (kontrol) tuşu, tek başına bir görevi yoktur, başka tuşlarla birlikte kullanılır. Office programlarında program komutlarının kısayolları bu tuş ile kullanılır.

Alt tuşu, açık pencerenin menüsünün etkinleştirilmesini sağlar.

Alt Gr tuşu, tek başına bir görevi yoktur, başka tuşlarla birlikte kullanılır. Yazıda birden çok karakter içeren tuşlarda üçüncü karakterin (sağ alt) yazılmasını sağlar.

Back Space (bek speys) tuşu, yazıda imlecin solundaki karakteri silmeye yarar.

Başlat tuşu, başlat menüsünün açılmasını sağlar.

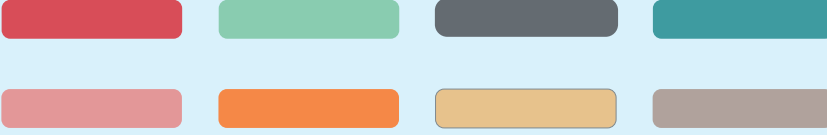
Enter tuşu, yapılan işlemi onaylamaya ve yazıda bir alt satıra geçmeye yarar. Ayrıca seçili dosya ve klasörleri açar.

Etkinlik - 4

Aşağıda, tuş grupları farklı renklerle gösterilen bir klavye görseli verilmiştir. Bu tuş gruplarının adlarını rengine uygun kutucuğa yazınız.

KLAVYE TUŞ GRUPLARI

1.4. Klavye Yazımında Oturuş ve Duruş Teknikleri

İnsan, makine ve çevrenin karşılıklı etkileşimi sonucunda tüm sistemin performansını en üst seviyeye çıkarmak için yapılan tasarımları içeren disipline **ergonomi** denir.

On parmak F klavye kullanıcısı bilgisayar önünde ergonomik oturuş ve duruş tekniklerine bağlı kaldığı sürece hem sağlığını koruyabilecek hem de yazı hızında artış sağlayabilecektir. Bu bölümde doğru oturuş ve duruş tekniklerinden bahsedilmektedir.

Görsel 1.23: Bilgisayarda doğru oturuş ve duruş

Sıra Sizde

Ergonominin on parmak klavye tekniğiyle ilişkisi konusunda aklınıza gelenleri sırayla söyleyiniz. Fikirlerinizi arkadaşlarınızla tartışınız.

1.4.1. Bedenin Duruşu

Klavye kullanırken bedenin duruşu, gerek sağlık gerek yazı hızı açısından oldukça önemlidir. Bedenin doğru duruş tekniklerine uygun olması, uzun çalışmalar nedeniyle oluşan boyun, sırt, bel ağrılarından korunmak için gereklidir. Yorgunluk hissedildiği zamanlarda kollar, her iki yana sarkıtılıp dinlendirilmelidir.

Görsel 1.24: Yanlış duruş ve oturuş sonuçları

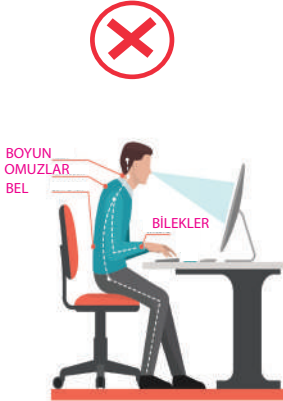
Bel ve sırt her zaman sandalyenin veya koltuğun arka kısmına dayalı olacak şekilde dik oturulmalıdır. Oturulan koltuğun oturma yüksekliği daima diz kapağı boyunda olmalıdır. Ayaklar zemine düz bir şekilde basmalıdır. Bacak bacak üstüne atmak gibi ergonomik olmayacak oturuş şekilleri tercih edilmemelidir. Ayrıca uzun süreli oturmak kan dolaşım sistemini bozacağından aralıklarla mola verilmelidir.

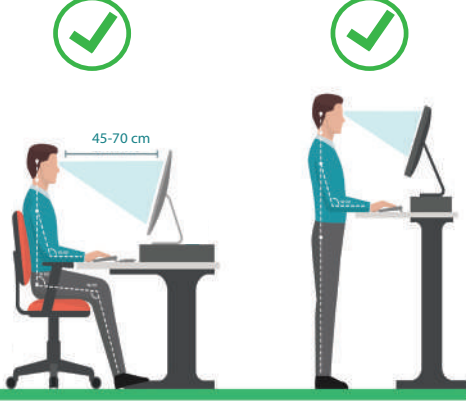
Uygulama Faaliyetlerine Hazırlık 1.1: Bedeni yazı yazmaya hazırlama

- Sandalyeye dik bir biçimde, geriye yaslanarak oturulur.
- Vücut sürekli dik, dirsekler her zaman vücuda yakın yere 90 derece paralel açıda olur ve sandalyeye hiçbir zaman temas etmez.
- Ayaklar yere basılır ve bacak bacak üstüne atılmaz.
- Ekran yüksekliği ergonomik olarak ayarlanır.

YANLIŞ OTURUŞ ŞEKLİ

DOĞRU OTURUŞ VE AYAKTA DURUŞ ŞEKLİ

- Monitörün üstü, göz hizasında ve hafif eğik olmalıdır.
- Omuzlar gevşek, ön kollar yere paralel ve bilekler minimum bükülmelidir.
- Sandalyede sırt ve dirsek koymak için destek olmalıdır, yüksekliği ayarlanabilmelidir.
- Bacaklar yere paralel olmalıdır.
- Ayaklar yere paralel olmalı, gerekirse ayaklar için dayanma yeri olmalıdır.

Görsel 1.25: Doğru ve yanlış duruş şekilleri

1.4.2. Baş ve Gözlerin Duruşu

Baş, ekranın sol tarafına dönük ve hafif öne eğik durumda olmalıdır. Yazılı materyal kullanılıyorsa baş ile materyal arasında her zaman 30-40 cm mesafede olmalıdır. Ekrandan çalışılıyorsa sadece yazıya odaklanılmalı, ekran yüksekliği göz hizasında olmalıdır. Işığın arka ve sol taraftan gelmesi göz sağlığı için daha uygundur.

Görsel 1.26: Baş ve göz duruşları

1.4.3. El, Parmak ve Bileklerin Duruşu

Eller her zaman klavyeyi kaplayacak şekilde klavyenin üzerinde durmalıdır. Parmaklar sürekli olarak temel harf sırasında bükük ve tuşlara hafif dokunur durumda olmalıdır.

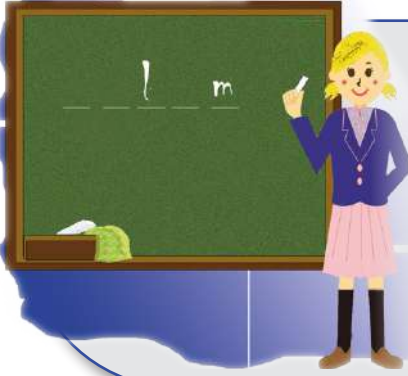

Görsel 1.27: El ve parmakların duruşu

Avuçlar, her zaman masanın veya klavyenin üzerinde olmalı ve içinde yuvarlak bir cisim varmış gibi tutulmalıdır. Bilekler masaya veya klavyeye temas etmeyecek şekilde havada olmalıdır. Yorgunluk hissedildiği zamanlarda bilekleri masaya dayayarak yazmaya devam edilmemeli ya da eller masa üzerinde dinlendirilmemelidir. Onun yerine kollar her iki yana sarkıtılıp dinlenilmelidir.

Görsel 1.28: Avuç içi görünümü

OYUN ZAMANI

Haydi gençler kelimeleri bulalım.

Oyun Yönergesi: Gönüllü bir öğrenci tahtaya çıkar. İsteddiği bir kelimeyi aklında tutar. Tuttuğu kelimedeki harf sayısı kadar tahtaya çizgiler çeker ve diğer öğrenciler sadece F klavyede orta sırada olan harfleri (U, İ, E, A, Ü, T, K, M, L, Y, Ş) kullanarak bu kelimeyi bulmaya çalışır.

Oyun bittiğinde F klavyeye harflerin ideal bir yerleşime sahip olduğunu görebildiniz mi?

Evet

Hayır

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen cümlelerin başındaki noktalı yerlere cümle doğru ise “D” yanlış ise “Y” yazınız.

1. (.....) Ellere bakarak yazı yazmak daha hızlı yazmayı sağlayacaktır.
2. (.....) Yazı yazarken hata yapmaktan korkmadan yazılmalıdır.
3. (.....) Yazı yazarken ayaklar nasıl rahat ediyorsa öyle konumlandırılmalıdır.
4. (.....) Yazı yazarken kollar koltuğun yan tarafına konularak yazılırsa kollar yorulmaz ve daha hızlı yazılır.
5. (.....) Ne kadar fazla kelime yazılırsa beyin o kadar çok kelimeyi tanımış olur. Bu da sonraki yazılarda kolaylık sağlar.
6. (.....) İnsan, makine ve çevrenin karşılıklı etkileşimi sonucunda tüm sistemin performansını en üst seviyeye çıkarmak için yapılan tasarımları içeren disipline ergo-nomi denir.
7. (.....) Sol el, sağ ele oranla daha güçlü olduğundan en çok kullanılan sessiz harfler sol ele gelecek şekilde sıralanmıştır.
8. (.....) Metin yazılırken bacak bacak üstüne atılmaz.
9. (.....) Baş, sürekli ekranın sol tarafına dönük ve hafif öne eğik durumda olmalıdır. Ayrıca ekran yüksekliği göz hizasında olmalıdır.
10. (.....) Bilekler masaya veya klavyeye temas etmeyecek şekilde havada olmalıdır.

Aşağıda verilen çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

11. Aşağıdakilerden hangisi klavye yazı tuşları grubunda yer almaz?

A) Orta sıra	B) Alt sıra	C) Üst sıra
D) Sayı sırası	E) Boşluk çubuğu	

12. Aşağıdaki klavye düzenlerinden hangisi Türkçe metinleri yazmak için daha uygundur?

A) DVORAK Klavye	B) QWERTY Klavye	C) AZERTY Klavye
D) F Klavye	E) QWERTZ Klavye	

13. Harf tuşuyla birlikte basıldığında, ilgili harfin büyük yazılmasını sağlayan tuş hangisidir?

A) <Enter> tuşu	B) <Alt> tuşu	C) <Tab> tuşu
D) <End> tuşu	E) <Shift> tuşu	

14. Aşağıda yer alan klavye çeşitlerinden hangisi tür olarak diğerlerinden farklıdır?

- A) Qwerty Klavye B) Azerty Klavye C) F Klavye Klavye
D) Yunan Klavyesi E) Dvorak Klavye

15. Aşağıdakilerden hangisi F klavyenin tuş gruplarından değildir?

- A) Fonksiyon Tuşları B) İmleç Kontrol Tuşları C) Yön Tuşları
D) Sayı Tuşları Grubu E) Hareket Tuşları

16. Yazıda bir alt satıra geçmeyi sağlayan ve onay işlemlerinde kullanılan tuş hangisidir?

- A) <Enter> tuşu B) <Shift> tuşu C) <Ctrl>tuşu
D) <AltGr>tuşu E) <Alt>tuşu

17. Bilgisayarın klavye düzenini değiştirme işlemlerinde kullanılan kısayol tuşu hangisidir?

- A) <Ctrl+Alt>tuşu B) <Ctrl+AltGr>tuşu C) <Ctrl+Tab>tuşu
D) <Ctrl+Shift>tuşu E) <Ctrl+Enter>tuşu

18. Aşağıdakilerden hangisi F klavye için söylenemez?

- A) Yoğunluğu çok olan harfler temel sıra, üst sıra ve alt sıra biçiminde dizilmiştir.
B) En çok kullanılan sessiz harfler sağ ele gelecek şekilde sıralanmıştır.
C) Parmaklara düşen yük oranları aynıdır.
D) Türkçenin fonetik özelliğine dayanarak geliştirilen bilimsel bir klavyedir.
E) Türkçe bir metni F klavyede yazmak, Q klavyede yazmaktan daha kısa sürer.

19. I. Ayaklar yere tam basar.

II. Bacak bacak üstüne atılabilir.

III. Avuç içi her zaman klavyenin üzerinde olmalıdır.

IV. Bilekler ve dirsekler dinlenirken masaya bırakılabilir.

Yukarıda verilenlerden hangisi veya hangileri bilgisayarda ergonomik oturuş ve duruşu doğru anlatır?

- A) Yalnız I B) I ve III C) II ve IV
D) III ve II E) Yalnız IV

20. Aşağıdaki tuşlardan hangisi imleci bulunduğu satırın başına getirir?

- A) Home B)End C) Page up
D) Page Down E) Enter